

รูปแบบการวางแผนการออมเงิน ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการออมเงิน และ
เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อ
ความมั่นคงตอนเกษียณอายุของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร
**A study on types of savings, understandings towards savings, and to compare
factors effecting types of savings for post-retirement secured investment of
private companies' employees in Bangkok area.**

นารัตริ เยเกอร์เลห์เนอร์

สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย
ผู้รับผิดชอบบทความ

Naratri Jegerlehner

Industrial Management, Faculty of Business Administration,
Ramkhamhaeng University, Thailand

Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการวางแผนการออมเงิน ระดับความรู้ความเข้าใจ
ต่อการออมเงิน และเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความ
มั่นคงตอนเกษียณอายุของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามทางออนไลน์ใน
การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานเอกชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน และนำข้อมูลมา
วิเคราะห์โดยใช้สถิติการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์โดยวิธีการแจก
แจงความถี่แบบตารางไขว้(Crosstabs) และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วย
สถิติการวิเคราะห์ Chi-square test เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 26 - 35 ปี มีสถานภาพสมรส
การศึกษาระดับปริญญาตรี และมีรายได้ 25,001 - 35,000 บาทต่อเดือน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวส่วนมากมี
การวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุในรูปแบบตราสารทุน (หุ้น) รองลงมา มีการวางแผน
การเงินเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุในรูปแบบเงินฝาก ตามลำดับ โดยมีระดับความรู้ความเข้าใจ
รูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุในด้านการรับรู้และเข้าใจ
ด้านผลตอบแทน และด้านความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก เมื่อทำการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการออมเงินสำหรับการลงทุน มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : เกษียณอายุ การออมเงิน การลงทุน ความมั่นคง ระดับความรู้ความเข้าใจ ผลตอบแทน ความเสี่ยง

Abstract

The objective of this thesis is to study on types of savings, understandings towards savings, and to compare factors effecting types of savings for post-retirement secured investment of private companies' employees in Bangkok area. The researcher used an online questionnaire to collect data from the sample group. The sample population consisted of 400 employees who were employed by private companies in Bangkok area. The data was analyzed by Crosstabs and Chi-square test methods to determine frequency value, percentage, average and standard deviation, and to test the relationships between variables. The statistical significance level used was 0.05

The searcher found that the majority of sample population were females aged 26 to 35 year-old, married, completed a bachelor's degree, and earning 25,001 to 35,000 Thai baht per month. The majority of the mentioned sample population invested for post-retirement in the form of equity (stock) and cash savings, respectively. The level of financial planning for post-retirement secured investment in terms of recognition and reward was determined to be in 'high' level. In determining the research hypothesis, it was found that:

Personal factors, which were gender, age, marital status, level of education, and average monthly income, have effects towards financial planning for post-retirement secured investment decision at the statistical significance level of 0.05

Levels of understanding investment savings have effects towards financial planning for post-retirement secured investment decision at the statistical significance level of 0.05

Keywords: retirement, savings, investment, secured, levels of understanding, reward, risk

บทนำ

การวางแผนทางการเงินนับเป็นสิ่งสำคัญของคนทุกเพศทุกวัยเพื่อสร้างรากฐานการเงินให้พร้อมสำหรับการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีในวัยเกษียณ "Pension Dashboard" เป็นเครื่องมือสำคัญอันหนึ่งที่หลายประเทศนำมาใช้ในการสร้างวินัยทางการเงินให้กับประชาชนโดยการแสดงผลข้อมูลเงินบำนาญแบบครบวงจร จะช่วยให้ผู้ออมสามารถออกแบบชีวิตหลังเกษียณได้สะดวกมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้ออมเกษียณอายุได้อย่างสุขกายสบายใจ และมีเงินใช้ ปี 2561 มีเพียง 1 ใน 5 ของคนไทยเท่านั้นที่เห็นความสำคัญของการออมและทำตามแผนการออมเพื่อวัยเกษียณของตนเองได้จริง นอกจากนี้ยังพบว่า มีอุปสรรคสำคัญข้อหนึ่ง คือ ความยุ่งยากในการวางแผนการเงินเพราะขาดข้อมูลการออมแบบครบวงจร (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564)

ในปัจจุบันนี้ถือว่าจำนวนผู้สูงอายุนั้น เริ่มมีจำนวนมากขึ้น โดยคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2563 ประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปหรืออยู่ในวัยเกษียณ จะเพิ่มจำนวนเป็น 10 ล้านคน ซึ่งหากผู้สูงอายุเหล่านี้ มีเงินบำเหน็จบำนาญหรือมีสวัสดิการเพียงพอรองรับชีวิตหลังเกษียณอายุได้ ก็คงไม่เกิดปัญหาเท่าใดนัก เพราะหากไม่ใช่ข้าราชการ หรือเป็นลูกจ้างบริษัทที่มีความมั่นคงทางการเงินแล้ว มีผลตอบแทนให้หลังจากเกษียณอายุแล้ว ผู้สูงอายุเหล่านี้จะลำบากไม่น้อย เนื่องจากประชากรโดยส่วนใหญ่ ยังมีอาชีพอิสระ หรือหาเช้ากินค่ำ การเก็บออมเงินไว้ใช้เมื่อคราวแก่ชรา ด้วยการฝากเงินกับกองทุนต่าง ๆ หรือการเก็บออมเงินไว้เอง ก็คงทำได้ยาก ทางภาครัฐก็ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีโครงการเพื่อเก็บเงินออมสำหรับประชาชนทั่วไปเพื่อรองรับการดูแลผู้สูงอายุหลายโครงการด้วยกัน ซึ่งจะดีไม่น้อยหากประชาชนให้ความสนใจหรือกระตือรือร้นในการเก็บออมเงินรูปแบบต่าง ๆ หรือเข้าร่วมโครงการของรัฐบาล แต่ก็จะมีอีกบางส่วน ที่อาจไม่ทราบข่าวสารหรือไม่รู้วิธีเก็บออมเงิน จึงทำให้บั้นปลายชีวิตเกิดความลำบากขัดสน หรือบางคนก็ต้องทำงานหนักตรากตรำจนสิ้นลมหายใจ โดยเฉพาะคนที่ไม่มีลูกหลานเลี้ยงดู หรือมีลูกหลานแต่ก็ถูกทอดทิ้ง ฉะนั้นแม้ว่าจะมีครอบครัวหรือไม่ก็ก็ตาม ควรต้องเตรียมพร้อม วางแผนการเงินหลังเกษียณอยู่เสมอ ๆ เพื่อไม่ให้เป็นการกระทบตนเองตอนแก่ชราและไม่เป็นภาระของลูกหลาน การวางแผนทางการเงิน ต้องทำก่อนวัยเกษียณ ไม่ใช่เกษียณแล้วจึงมาเริ่มทำ เพราะอาจจะทำให้สายเกินไป ควรเริ่มตั้งแต่วันนี้ ไม่ว่าจะคุณอยู่ในวัยกลางคนหรือวัยทำงานขณะที่ยังเป็นหนุ่มสาวก็ตาม คือ การเก็บออมเงิน ไม่ว่าจะฝากประจำ หรือทำประกันเงินออมระยะยาวประมาณ 20 ปีขึ้นไป หรือเลือกทำประกันเงินออมตามแผนที่ทางธนาคารต่าง ๆ มีให้เลือก เช่น เงินออมหลังเกษียณ ที่มีไว้บริการ ก็จะทำให้เกิดการเก็บออมเงินในระยะยาว ซึ่งอย่าไปคิดว่า อีกตั้งหลายสิบปีกว่าจะได้เงินคืน แต่ถ้าคิดยาว ๆ ไว้ว่า หากเราเป็นพนักงานบริษัททั่วไป หรือประกอบอาชีพอิสระ แล้วในอนาคตที่ไม่แน่นอนนั้น เราอาจไม่ได้แต่งงาน ไม่มีลูกหลาน แล้วใครจะมาดูแล หากไม่ใช่ตัวเราเองจะนั้น ไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไรก็ย่อมมีความเปลี่ยนแปลงทั้งนั้น การเก็บเงินระยะยาวก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งทำให้เกิดความสบายใจได้ โดยเฉพาะคนที่ไม่มีอาชีพอิสระ ทางรัฐบาลก็มีหลายทางโครงการที่ออกมารองรับให้มีการเก็บออมเงิน เพื่อให้มีเงินก้อนหลังอายุ 60 ปี (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564)

โดยบุคคลในวัยเกษียณอายุนั้นส่วนมาก แม้ไม่มีรายได้แต่ยังคงมีรายจ่ายเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต ค่ารักษาพยาบาล ตลอดจนค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ทำให้มีภาระที่จะต้องหาเงินเพื่อนำมาจ่ายกับกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นและเนื่องจากที่ผ่านมาอัตราการออมเงินของคนไทยอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลเหล่านั้นหลังเกษียณอายุ และจะส่งผลให้เป็นภาระการคลังของภาครัฐในระยะยาว เพราะรัฐบาลจะต้องจัดสรรงบประมาณมาดูแลผู้สูงอายุที่ยากจนมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนได้สนับสนุนโดย หาช่องทาง มีการประชาสัมพันธ์ แนะนำ ให้ความรู้ ความเข้าใจ และหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลในวัยทำงานตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นในการวางแผนเพื่อเก็บเงินสด หรือทรัพย์สินต่าง ๆ ให้เพียงพอกับความต้องการสำหรับอนาคตในวัยเกษียณอายุของแต่ละคน โดยข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้คาดการณ์ปริมาณประชากรวัยผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) จะเพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่าจาก 4.02 ล้านคนในปี พ.ศ. 2533 เป็น 17.74 ล้านคนในปี พ.ศ. 2573 เมื่อคิดเป็นสัดส่วนจะเพิ่มจากร้อยละ 7.36 เป็นร้อยละ 25.12 นอกจากนี้ฐานข้อมูลประชากรศาสตร์วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรตามเพศและ อายุโดยได้นำเสนอด้วยปิรามิดประชากรประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2513 ถึง ปี พ.ศ. 2593 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557)

สรุปได้ว่า เมื่อกล่าวถึงการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณในช่วงบั้นปลายของชีวิต ซึ่งหากบุคคลในวัยทำงานหันมาสนใจลงทุนเพื่อวัยเกษียณตั้งแต่เนิ่น ๆ กล่าวคือเริ่มลงทุนตั้งแต่เริ่มมีรายได้จากการทำงาน โดยลงทุนสินทรัพย์ในสัดส่วนที่เหมาะสม จะทำให้ผู้ลงทุนไม่ต้องลงทุนในสัดส่วนต่อรายได้ที่สูงจนกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน หลายคนคิดว่าเป็นสิ่งที่ไกลตัวและยุ่งยาก แต่แท้จริงแล้วการวางแผนทางการเงินมีความสำคัญกว่าที่คิด คนไทยจำนวนมากประสบปัญหาทางการเงินในช่วงวัยเกษียณ ซึ่งสาเหตุหลักมาจากการวางแผนและจัดการทางการเงินในช่วงวัยทำงานที่ยังไม่ดีพอ การศึกษารูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่ต้องการวางแผนการเงินที่จะไว้ใช้ในอนาคต และเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถาบันทางการเงินในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจต่อการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ
2. ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการออมเงินสำหรับการลงทุน ได้แก่ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านผลตอบแทน ด้านความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรอิสระ

1. ลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการออมเงินสำหรับลงทุน

- ด้านการรับรู้และเข้าใจในการออมเงินสำหรับการลงทุน
- ด้านผลตอบแทน
- ด้านความเสี่ยง

ตัวแปรตาม

รูปแบบการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ

ขอบเขตด้านประชากร : ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พนักงานเอกชน

ขอบเขตด้านพื้นที่ : พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านระยะเวลา : ดำเนินการศึกษาเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม ระยะเวลา 4 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิจัย

1. ทราบถึงรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

2. ทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจต่อการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

3. ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

4. รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มีเงินเพียงพอไว้ใช้จ่ายภายหลังเกษียณอายุได้ ซึ่งจะเป็นการช่วยลดภาระด้านงบประมาณที่ต้องใช้สำหรับผู้สูงอายุ

5. สถาบันทางการเงินหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนและพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า

6. สถาบันการศึกษาสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้สำหรับการเรียนการสอนในสาขาวิชาการเงินได้ เช่น การวางแผนการเงินส่วนบุคคล การลงทุน เป็นต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การออมเงินของคนไทย

“การออมของครัวเรือนไทย 1/ ไตรมาสที่ 4 ปี 2563” จากข้อมูลที่สำนักงานสถิติแห่งชาติที่ได้จัดทำโครงการ “สำรวจพฤติกรรมการออม และการเข้าถึงบริการทางการเงินภาคครัวเรือน” โครงการนี้ได้จัดทำมาแล้ว 6 ครั้ง โดยได้ดำเนินการสำรวจไปพร้อมกับการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนจากครัวเรือนตัวอย่างทุกจังหวัดทั่วประเทศทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล จำนวน 13,992 ครัวเรือน ซึ่งโครงการการสำรวจที่ผู้วิจัยได้ยกมาเป็นการสำรวจครั้งที่ 7 ครั้งนี้ทางสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ตั้งชื่อหัวข้อการสำรวจไว้ว่า “การสำรวจการติดตามระดับความรู้และการเข้าถึงบริการทางการเงินของครัวเรือน” โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน ต.ค. - ธ.ค. 2563 ซึ่งสรุปผลการสำรวจที่สำคัญได้ ดังนี้

2.1.1 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน

จากผลการสำรวจครัวเรือนทั่วประเทศ พบว่าครัวเรือนในเขตเทศบาลน้อยกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาลคือร้อยละ 46.8 และร้อยละ 53.2 โดยพบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เป็นเพศชาย ร้อยละ 59.3 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 40.7 สะท้อนลักษณะโครงสร้างครัวเรือนไทยที่ส่วนใหญ่ผู้ชายเป็นหัวหน้าครัวเรือน

2.1.2 ผู้รับผิดชอบและตัดสินใจเรื่องการใช้เงินในครัวเรือน

จากครัวเรือนทั่วประเทศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม/เป็นผู้รับผิดชอบและตัดสินใจเรื่องการใช้เงินของครัวเรือนถึงร้อยละ 45.5 รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามและคู่สมสร้อยละ 34.7 ผู้ตอบแบบสอบถามและสมาชิกในครัวเรือนร้อยละ 13.8 และเป็นที่น่าสังเกตว่าสมาชิกอื่นในครัวเรือน มีการตัดสินใจเรื่องการเงินมากกว่าคู่สมรสของผู้ตอบแบบสอบถามคือร้อยละ 3.1 และร้อยละ 1.8 ตามลำดับ บุคคลอื่นนอกครัวเรือนและผู้ที่ไม่สามารถตัดสินใจเรื่องการใช้เงินของครัวเรือนได้มีสัดส่วนต่ำสุดคือร้อยละ 1.1

2.1.3 ครัวเรือนที่มีการเก็บออมและการจัดสรรเงินออมของครัวเรือน

(1) ครัวเรือนที่มีการเก็บออม

จากผลการสำรวจครัวเรือนทั่วประเทศ พบว่าครัวเรือนที่มีการออมเงินมีสูงถึงร้อยละ 74.1 ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีเงินออมมีเพียงร้อยละ 25.9 อาจเกิดจากรายได้ไม่พอกับรายจ่ายจึงทำให้ครัวเรือนไม่มีเงินเหลือไว้สำหรับการเก็บออมมากนัก

(2) การจัดสรรเงินออมของครัวเรือน

เมื่อพิจารณาวิธีการจัดสรรเงินออมของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนนำเงินที่ได้รับไปใช้จ่ายใช้สอยก่อน ถ้ามีเงินเหลือจึงจะเก็บออมคือร้อยละ 34.0 ในขณะที่ครัวเรือนได้มีการแบ่งส่วนของเงินออมไว้ก่อนที่จะนำเงินไปใช้จ่ายใช้สอยคือร้อยละ 20.1 กลุ่มที่มีการวางแผนเพื่อการเก็บออมอย่างจริงจังค่อนข้างน้อยกว่ากลุ่มอื่น และเป็นที่น่าสังเกตว่าครัวเรือนที่มีความไม่แน่นอนในการจัดสรรเงินออมสูงสุดเมื่อเทียบกับครัวเรือนกลุ่มอื่นคือร้อยละ 40.2 อาจเป็นเพราะการหารายได้ไม่สัมพันธ์กับค่าใช้จ่าย เช่น รายได้น้อยแต่การใช้จ่ายสูงกว่าจึงไม่สามารถที่จะคิดนำเงินที่ได้ไปเก็บออมเพื่อใช้จ่ายในอนาคต/เพื่อเวลาฉุกเฉิน/ใช้จ่ายในยามเกษียณ เป็นต้น

2.1.4 เปรียบเทียบครัวเรือนที่มีการเก็บออม ปี 2559 ปี 2561 และปี 2563

เมื่อเปรียบเทียบการออมในระยะเวลา 5 ปี คือ ปี 2559 - 2563 พบว่าจำนวนครัวเรือนที่มีการออมมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี 2563 เพิ่มจากปี 2559 ร้อยละ 7.4 (ปี 2559 ร้อยละ 66.7 และปี 2563 ร้อยละ 74.1

ตามลำดับ) สะท้อนให้เห็นว่าตลอดระยะเวลา 5 ปี ที่ผ่านมา สัดส่วนของครัวเรือนมีการเก็บออมเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ

2.1.5 วัตถุประสงค์หลักของการเก็บออม

ครัวเรือนทั่วประเทศส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักของการเก็บออมเพื่อใช้จ่ายในยามชรา หรือเกษียณอายุร้อยละ 42.8 เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน/เจ็บป่วยร้อยละ 33.8 เพื่อใช้จ่ายเมื่อเว้นว่างจากฤดูกาลเก็บเกี่ยว/ทำการเกษตร/ทำธุรกิจ และการศึกษาร้อยละ 15.3 และอื่นๆ อีกร้อยละ 8.1 คือเพื่อมีบ้านเป็นของตัวเอง ร้อยละ 3.9 จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกและยานพาหนะร้อยละ 3.4 อื่นๆ อีกร้อยละ 0.5 เช่น ไว้เป็นมรดกสำหรับท่องเที่ยว และค่าประกันเงินกู้ร้อยละ 0.3

2.1.6 วิธีที่ครัวเรือนเลือกใช้ในการเก็บออม

สำหรับวิธีที่ครัวเรือนเลือกใช้ในการเก็บออม โดยเก็บเป็นเงินสดสูงสุดถึงร้อยละ 75.4 รองลงมาคือเก็บเงินในบัญชีที่เปิดไว้เพื่อออมเงินโดยเฉพาะร้อยละ 54.5 ผากเงินในสหกรณ์และกลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ ร้อยละ 19.3 ให้คนในครอบครัวเก็บแทนร้อยละ 12.0 ลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงิน(เช่น พันธบัตร หุ้น กองทุนรวม) ร้อยละ 3.1 เก็บออมในรูปแบบอื่นๆ (เช่น ซื้อที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ สินทรัพย์เพื่อการเก็งกำไร) ร้อยละ 2.8 และนำไปลงทุนในเงินดิจิทัล (เช่น Bitcoin, Ethereum และ Libra) ร้อยละ 0.2 และเป็นที่น่าสังเกตว่ายังมีครัวเรือนที่ไม่ได้มีการออมอย่างจริงจังอีกร้อยละ 21.0 ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่มากพอสมควร

2.1.7 ระยะเวลาที่สามารถนำเงินออมมาใช้ดำรงชีพเมื่อต้องหยุดทำงาน

หากครัวเรือนต้องหยุดทำงานกะทันหันโดยไม่มีกำหนด ระยะเวลาส่วนมากที่ครัวเรือนสามารถนำเงินออมมาใช้ดำรงชีพได้น้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นสัดส่วนสูงสุดคือร้อยละ 54.1 รองลงมาตั้งแต่ 1 - 5 ปี ร้อยละ 10.5 ตั้งแต่ 6 - 10 ปี ร้อยละ 2.3 ตั้งแต่ 11 - 20 ปีร้อยละ 0.4 และต่ำสุดคือตั้งแต่ 21 ปีเป็นต้นไปร้อยละ 0.1 จากผลการสำรวจดังกล่าว พบว่าครัวเรือนไทยมีการเก็บออม แต่ใช้เงินที่เก็บออมได้ในระยะเวลาอันสั้นเท่านั้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ดำรงชีพในอนาคตหากครัวเรือนหยุดการทำงานหรือตกงานส่วนครัวเรือนที่ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ ระยะเวลาที่สามารถนำเงินออมมาใช้ดำรงชีพมีร้อยละ 32.6

2.1.8 การประสบปัญหาเงินไม่พอจ่ายและวิธีที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา/4

ครัวเรือนทั่วประเทศเคยประสบปัญหาเงินไม่พอจ่ายสูงถึงร้อยละ 62.0 เมื่อเทียบกับครัวเรือนที่ไม่เคยประสบปัญหามีเพียงร้อยละ 38.0 โดยวิธีที่เลือกใช้ในการแก้ไขปัญหาสูงสุดได้แก่ ตัดลดรายจ่าย ใช้เงินให้น้อยลงร้อยละ 47.9 รองลงมาคือถอนเงินจากบัญชีออกมาใช้ร้อยละ 37.3 ขอยืมเงินจากครอบครัวหรือเพื่อน ร้อยละ 36.5 ขอเงินช่วยเหลือจากครอบครัว/ หรือเพื่อน (โดยไม่ต้องคืน) ร้อยละ 23.1 ทำงานล่วงเวลา/งานพิเศษ หารายได้เพิ่มร้อยละ 19.6 ส่วนใช้บริการสินเชื่อที่มีการกู้ยืมระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านช่องทางออนไลน์ โดยมีแพลตฟอร์มเป็นตัวกลางในการจับคู่ (P2P lending) ต่ำสุดคือร้อยละ 0.1

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การเกษียณอายุของคนไทย

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของไทยที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 3 - 4 ทศวรรษที่ผ่านมาทำให้ประเทศเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ตั้งแต่ประมาณปี 2543 - 2544 คือ มีประชากรอายุ 60 ปีคิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด นอกจากสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นแล้ว ยังมีอีกตัวบ่งชี้หนึ่งซึ่งแสดงถึงการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว นั่นคือ “ดัชนีการสูงวัย” (Aging index) ซึ่งแสดงถึงการเปรียบเทียบโครงสร้างการทดแทนกันของประชากรกลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี ขึ้นไป) กับกลุ่มประชากรวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า 15 ปี) โดยดัชนีการสูงวัยมีค่าต่ำกว่า 100 แสดงว่าจำนวนประชากรสูงอายุน้อยกว่าจำนวนเด็ก แต่ในทางตรงข้าม

ถ้าดัชนีมีค่าเกินกว่า 100 แสดงว่าจำนวนประชากรสูงอายุมีมากกว่าจำนวนประชากรเด็กปัจจุบันประชากรโลกมีอายุสูงขึ้น จึงมีการใช้ดัชนีการสูงวัยจำแนกสังคม (ปราโมทย์ ปราสาทกุล, 2556) ดังนี้

- สังคมเยาว์วัย (young society) หมายถึงค่าดัชนีต่ำกว่า 50
- สังคมสูงวัย (aged society) หมายถึงค่าดัชนีระหว่าง 50 -119.9
- สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (completed aged society) หมายถึงค่าดัชนีระหว่าง 120 -199.9
- สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (super aged society) หมายถึงค่าดัชนีตั้งแต่ 200 ขึ้นไป

ประชากรโลกได้เปลี่ยนผ่านสู่ประชากรสูงวัย กลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสมาชิกในยุโรป อเมริกาเหนือ ได้เข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์แล้ว (Population Reference Bureau, 2012) ในขณะที่บางประเทศในเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น ได้เข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอดแล้วเช่นกัน ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มสังคมสูงวัยของกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นอันดับที่ 2 รองจากประเทศสิงคโปร์

โดยสาเหตุสำคัญของการเพิ่มสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วเนื่องมาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ(มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ,2554) คือ

(1) การลดลงของภาวะเจริญพันธุ์หรือการเกิดน้อยลง จากข้อมูลอัตราเจริญพันธุ์รวม แสดงให้เห็นว่าจำนวนบุตรโดยเฉลี่ยที่สตรีคนหนึ่งมีตลอดวัยเจริญพันธุ์ได้ลดลงเป็นลำดับ จาก 4.9 คน ต่อสตรี 1 คน ในปี 2517 เหลือเพียงประมาณ 1.6 คน ต่อสตรี 1 คน ในปี 2556 และเหลือประมาณ 1.3 คน ในปี 2576

(2) การลดภาวะการตายทำให้อายุคนไทยยืนยาวขึ้น ดูได้จากอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของคนไทยเมื่อ 50 ปี ก่อน อายุคาดเฉลี่ยฯ ของเพศชายประมาณ 55 ปี เพศหญิงประมาณ 62 ปี แต่ปัจจุบัน (2557) อายุคาดเฉลี่ยฯ ได้เพิ่มสูงขึ้น โดยเพศชายประมาณ 72 ปี เพศหญิง ประมาณ 79 ปี และอีกสิบปี ข้างหน้าอายุคาดเฉลี่ยฯ ของเพศชายประมาณ 76 ปี และเพศหญิงประมาณ 83 ปี

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ประชากรวัยเด็กลดลงอย่างรวดเร็วจนนำมาสู่การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนประชากรสูงอายุซึ่งมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทยปี 2558 -2573 จะเห็นว่าภาพรวมประเทศไทยอยู่ในสถานการณ์“สังคมสูงวัย” (aged society) และในอีก 10 ปี ข้างหน้าจะเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (completed aged society)

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจทางการเงิน (Financial Literacy)

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2559, น. 5) อธิบายไว้ว่า ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ที่ดีจะเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ สามารถขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนตลอดจนผ่านพ้นความท้าทายต่างๆ ได้อย่างราบรื่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเปราะบางทางการเงินของภาคครัวเรือน การเข้าสู่สังคมสูงวัยและปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการเงินภายในสังคมอย่างไรก็ตามจากสถานการณ์ปัจจุบันที่คนไทยเป็นหนี้เร็วขึ้นและมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลาสะท้อนให้เห็นจุดอ่อนในการขาดทักษะบริหารจัดการเงิน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตไปข้างหน้าได้

ปิยพร พันธุ์ผล (2559) กล่าวว่า ความรู้ที่มีเกี่ยวกับการเงิน คือ การศึกษาถึงการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่อยู่อย่างจำกัดให้ได้ประโยชน์สูงสุดมีส่วนช่วยในการกำหนดนโยบายทางการเงิน กฎหมายภาษีอากร กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และข้อกำหนดต่างๆจากรัฐบาลใน การทำธุรกิจกระบวนการคิดและพฤติกรรมของมนุษย์และรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์และตัดสินใจและสถิติช่วยในการศึกษาการดำเนินงานทางการเงินของธุรกิจในอดีต และแนวโน้มของธุรกิจในอนาคตเรามีความรู้ทางการเงิน

มากเพียงพอโดยใช้ข้อมูลหรือสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างน้อยก็เป็นภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง และคนในครอบครัวให้สามารถจัดการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่เป็นภาระแก่ตนเอง น่าจะเป็นประโยชน์ที่เห็นได้ชัดเจนในแต่ละครอบครัว แต่อย่างไรก็ดี หากในอนาคตทุกๆ ครอบครัว มีความรู้ความเข้าใจในความรู้ทางการเงินอย่างเพียงพอก็จะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคม โดยรวมแก่ประเทศชาติการจัดสรรเงินลงทุน เพื่อให้เหมาะสมกับเป้าหมายนั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก เมื่อเราสำรวจแล้วว่าตนเองต้องการวางแผนการเงินไปในทิศทางใด การเลือกแหล่งเก็บเงินของเราก็จะง่ายขึ้น การวางแผนการเงินส่วนบุคคลออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. การวางแผนการลงทุน เพื่อสร้างเงินลงทุนให้เติบโตตามเป้าหมายภายใต้ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้
2. การวางแผนประกันชีวิต เพื่อป้องกันความเสี่ยงให้ชีวิตและทรัพย์สิน
3. การวางแผนเพื่อวัยเกษียณ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีหลังเกษียณ
4. การวางแผนภาษี เพื่อจัดการภาษีให้ถูกต้องตามกฎหมายและใช้สิทธิประโยชน์เพื่อประหยัดภาษี

สูงสุด

5. การวางแผนมรดก เพื่อส่งต่อทรัพย์สินให้ทายาทได้ตรงตามความต้องการของเรามากที่สุด

สถณี อาชวานันทกุล (2556) กล่าวว่า ความรู้ทางการเงิน หมายถึง ชุดทักษะและความรู้ที่ช่วยให้ปัจเจกสามารถจัดการทรัพยากรทางการเงินของตนเองทั้งหมดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีข้อมูลครบถ้วน ตั้งแต่เรื่องหารายได้การออม การลงทุน การจัดทำงบประมาณรายรับรายจ่าย การจัดการหนี้และการวางแผนทางการเงิน

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ

Phatphicha Leksirinukul (2562) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การปลูกฝังและให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการออมตั้งแต่วัยทำงานเป็นเรื่องเร่งด่วน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตหลังเกษียณได้อย่างไม่ยากลำบาก ซึ่งนอกจากการทำงานหลังเกษียณแล้ว ยังมีวิธีสร้างรายได้หลังเกษียณให้มากยิ่งขึ้นได้อีกหลายวิธี คือ การลงทุนในสินทรัพย์ที่สามารถสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้น เช่น อสังหาริมทรัพย์ ทอง เพชร หุ่น รวมถึงลงทุนในกองทุนรวม อสังหาริมทรัพย์ หรือลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ซึ่งกองทุนทั้งสองแบบมีข้อดีกว่าการลงทุนซื้อขายหุ้น คือมีความเสี่ยงต่ำกว่า แต่ได้ผลตอบแทนที่สูง และสามารถนำเงินที่ลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว LTF ไปหักลดหย่อนภาษีได้สูงสุดถึง 15% ของรายได้ในแต่ละปี และเมื่อพูดถึงชีวิตความเป็นอยู่ในวัยเกษียณ อสังหาริมทรัพย์ก็เป็นอีกเรื่องสำคัญที่หลายคนคำนึงถึง บางรายอาจอาศัยร่วมกับลูกหลานหรือพี่น้องซึ่งเป็นครอบครัวใหญ่ ขณะที่ผู้สูงวัยอีกไม่น้อยที่ไม่ได้แต่งงาน หรือต้องการแยกตัวมาอยู่คนเดียว ก็เริ่มให้ความสนใจรูปแบบที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงวัยโดยเฉพาะจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อสภาพตลาดอสังหาริมทรัพย์ (DDproperty Consumer Sentiment Survey) รอบล่าสุด ซึ่งมีผู้ร่วมทำแบบสำรวจอายุตั้งแต่ 22-70 ปีขึ้นไปกว่า 800 คน แสดงมุมมองของคนไทยที่มีต่อที่พักอาศัยในวัยเกษียณอย่างน่าสนใจว่า อสังหาริมทรัพย์ประเภทบ้านเดี่ยวครองใจวัยเกษียณมาเป็นอันดับ 1 ตามมาด้วยที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ และคอนโดมิเนียมหรือทาวน์เฮ้าส์ 49% ของผู้ทำแบบสำรวจไม่มีความกังวลใดๆ หากถึงวัยเกษียณ 18% ของผู้ทำแบบสำรวจ กังวลเรื่องการอยู่คนเดียวเมื่อยามสูงวัย 28% ของผู้ที่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี และ 50-59 ปี มองว่าระยะห่างระหว่างที่พักและระบบขนส่งสาธารณะไม่ใช่ปัญหา 45% ของผู้ที่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี รับผิดชอบระยะห่างระหว่างที่พักกับระบบขนส่งสาธารณะไม่เกิน 500 เมตร

ข้อมูลจากแบบสำรวจพบว่า ประเภทอสังหาริมทรัพย์ที่ครองใจวัยเกษียณเป็นอันดับ 2 คือ ที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งตอบโจทย์ผู้สูงอายุที่ไม่มีลูกหลานดูแล เพราะมีทั้งรูปแบบโครงการที่เป็น Community วัยเกษียณ เหมาะสำหรับผู้ที่ยังสามารถดูแลตนเองได้ ส่วนอีกรูปแบบหนึ่งคือ Nursing Home ตอบโจทย์ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ ซึ่งมีแพทย์ พยาบาล คอยดูแลตลอด 24 ชั่วโมง

ปัจจุบันมีผู้ประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวนมากให้ความสนใจลงทุนที่พักสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีระดับราคาที่แตกต่างกันไปตามปัจจัยต่างๆ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการ ทำเลที่ตั้ง ซึ่งผู้ที่อยู่ในวัยเกษียณแล้วมักมองหาทางเลือกที่ตอบรับปัจจัยด้านความจำเป็น เช่น สุขภาพ การเดินทาง สังคม สิ่งแวดล้อม ไลฟ์สไตล์ เพื่อการใช้ชีวิตยามบั้นปลายอย่างมีความสุข

อนึ่ง สุขใจ น้ำผุด (2545) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการเกษียณอายุไว้ว่า การที่บุคคลถอนตัวออกจากการทำงานประจำที่ทำอยู่เมื่อมีอายุครบในระหว่าง 55-60 ปีโดยช่วงอายุที่จะเกษียณนั้นขึ้นอยู่กับอาชีพและระเบียบข้อบังคับของแต่ละหน่วยงาน สำหรับผู้รับราชการตามระเบียบข้าราชการพลเรือน กำหนดให้ข้าราชการเกษียณอายุเพื่อรับบำเหน็จและบำนาญเมื่อมีอายุครบ 60 ปี บริบูรณ์ในส่วนของหน่วยงานเอกชนอาจกำหนดให้พนักงานออกจากงานเมื่ออายุครบ 55 ปี หรือ 60 ปีหรือบางแห่งยังยอมรับบุคคลที่มีอายุเกินกว่า 60 ปีทำงานต่อไปได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของบุคคลนั้น ๆ สำหรับบางคนเลือกที่จะเกษียณอายุก่อนกำหนด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลและความพร้อมของแต่ละบุคคลการเกษียณอายุนั้นย่อมหมายถึงการสิ้นสุดของเวลาของรายได้ประจำที่เคยได้รับจากการทำงาน ในขณะที่รายจ่ายยังต้องมีจ่ายต่อไปและมีแนวโน้มการใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น เช่น ค่าดูแลรักษาสุขภาพ ค่ารักษาพยาบาล ดังนั้นบุคคลที่จะเกษียณอายุควรมีการเตรียมตัวและมีการวางแผนเพื่อรองรับการเกษียณอายุให้รอบคอบก่อนที่จะเกษียณอายุซึ่งจะทำให้ผู้เกษียณอายุมีจิตความเป็นอยู่อย่างมีความสุขในช่วงหลังเกษียณ

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับลักษณะประชากรศาสตร์ (Demographic)

สุวสา ชัยสุรัตน์ (2537) ได้กล่าวว่า ประชากรศาสตร์(Demographic) หมายถึง ปัจจัยต่างๆ ที่เป็นหลักเกณฑ์ในการบ่งบอกถึงลักษณะทางประชากรที่อยู่ในตัวบุคคลนั้น ๆ ได้แก่ เพศ อายุ ขนาดครอบครัว รายได้การศึกษาอาชีพ วัฏจักรชีวิต ครอบครัว ศาสนา เชื้อชาติ สัญชาติและสถานภาพทางสังคม (Social class)

Hanna and Wozniak (2001), Shiffman and Kanuk (2003) ได้ให้ความหมายของลักษณะทางประชากรศาสตร์ไว้ว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคล เช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ ศาสนา และ เชื้อชาติซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งโดยทั่วไปแล้วใช้เป็นลักษณะพื้นฐานที่นักการตลาดมักจะนำมาพิจารณาสำหรับการแบ่งส่วนตลาด (Market Segmentation) โดยนำมาเชื่อมโยงกับความต้องการความชอบและอัตราการใช้จ่ายของผู้บริโภค

วรรณรัตน์ ธีญญกิตติกุล (2555) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการลงทุนที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนรวมทองคำกับบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน พบว่า นักลงทุนเพศหญิง มีการซื้อหน่วยลงทุนของนักลงทุนในด้านจำนวนเงินเฉลี่ยแต่ละครั้ง และผลตอบแทนที่นักลงทุนคาดหวังจากการลงทุนในแต่ละครั้งที่ซื้อหน่วยลงทุนมากกว่าเพศชาย นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาปริญญาตรีมีการซื้อขายหน่วยลงทุนเฉลี่ยในแต่ละครั้ง ผลตอบแทนที่นักลงทุนคาดหวังจากการลงทุนในแต่ละครั้งที่ซื้อหน่วยลงทุน และการรับความเสี่ยงที่จะทำ

ให้ขาดทุนได้มากเมื่อหลักทรัพย์นั้นมีความผันผวนมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และ ผู้ตอบแบบสอบถามที่สูงกว่าปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้กำหนดการเก็บข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย แหล่งข้อมูลจำนวนประชากรในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือวิชาการ ข้อมูลหรือบทความที่เกี่ยวข้องทางสื่อออนไลน์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของประเด็นแบบสอบถามมาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงทางออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวนไม่น้อยกว่า 400 คน จากนั้นผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

1.1 ค่าความถี่และร้อยละ (Frequency & Percentage) ของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายระดับความรู้ความเข้าใจต่อการออมเงินกับการลงทุน

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics)

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ที่ใช้สำหรับทำการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์โดยวิธีการแจกแจงความถี่แบบตารางไขว้ (Crosstabs) และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยสถิติการวิเคราะห์ Chi-square test สำหรับทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณและสมมติฐานที่ 2 ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการออมเงินสำหรับการลงทุน ได้แก่ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านผลตอบแทน ด้านความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ โดยผู้วิจัยได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ในครั้งนี้ไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 มีอายุ 26 - 35 ปี จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 มีสถานะภาพสมรส จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5 มีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรี จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 – 35,000 บาทต่อเดือน จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0

2. รูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุในรูปแบบตราสารทุน (หุ้น) จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3 รองลงมา มีการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุใน

รูปแบบเงินฝาก จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 , มีการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ ในรูปแบบกองทุนในรูปแบบต่างๆ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 , มีการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุในรูปแบบอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 และมีการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุในรูปแบบตราสารหนี้ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 ตามลำดับ

3. ระดับความรู้ความเข้าใจรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ

ด้านการรับรู้และเข้าใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน มีระดับระดับความรู้ความเข้าใจรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุด้านการรับรู้และเข้าใจ โดยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.502) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นเรื่องความเสี่ยงทางการเงินเป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออมและการลงทุน มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.848) รองลงมา คือ ประเด็นเรื่องการออมที่จะทำให้มีเงินใช้ไปตลอดชีวิต มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.898) , ประเด็นเรื่องอัตราผลตอบแทนเป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออมและการลงทุน มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.759) และประเด็นเรื่องก่อนการตัดสินใจออมและลงทุนมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการออมและการลงทุนเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.771) ตามลำดับ

ด้านผลตอบแทน พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน มีระดับความรู้ความเข้าใจรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุด้านผลตอบแทน โดยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.444) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นเรื่องต้องการผลตอบแทนจากการออมและการลงทุน มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.704) รองลงมา คือ ประเด็นเรื่องเลือกการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.814) , ประเด็นเรื่องเลือกการลงทุนที่ทำให้เงินต้นไม่สูญหายแม้ว่าจะไม่ได้กำไรก็ตาม มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.705) และประเด็นเรื่องเลือกการออมและการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงแม้ว่ามีความเสี่ยงในการขาดทุนสูง มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.972) ตามลำดับ

ด้านความเสี่ยง พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน มีระดับการความรู้ความเข้าใจรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุด้านความเสี่ยง โดยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.550) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นเรื่องเน้นการออมและการลงทุนที่มีความเสี่ยงที่ต่ำ มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.915) รองลงมา คือ ประเด็นเรื่องทนต่อการขาดทุนได้ มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 1.047) , ประเด็นเรื่องการกระจายการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.734) และประเด็นเรื่องยอมรับความเสี่ยงจากการออมและการลงทุนได้ มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.859) ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ความมั่นคงตอนเกษียณอายุ ประเภทตราสารหนี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในส่วนของประเด็นเรื่องอื่นๆ จะไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ ประเภทตราสารหนี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2.13 ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการออมเงินสำหรับการลงทุน ด้านความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ ประเภทตราสารทุน(หุ้น) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2.14 ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการออมเงินสำหรับการลงทุน ด้านความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ ประเภทอสังหาริมทรัพย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นประเด็นเรื่องเน้นการออมและการลงทุนที่มีความเสี่ยงที่ต่ำ จะไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ ประเภทอสังหาริมทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2.15 ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการออมเงินสำหรับการลงทุน ด้านความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ ประเภทกองทุนในรูปแบบต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นประเด็นเรื่องการกระจายการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงที่จะไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุประเภทกองทุนในรูปแบบต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุ ประเภท เงินฝาก , ตราสารทุน (หุ้น) , อสังหาริมทรัพย์ และกองทุนในรูปแบบต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งจะใกล้เคียงกับงานวิจัยของ ฌณาภักช พายุเลิศ (2557), เรื่องการศึกษาพฤติกรรมการลงทุนของพนักงานบริษัทเอกชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 26-35 ปีมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-40,000 บาทและมีประสบการณ์ด้านการลงทุนน้อยกว่า 1 ปีกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการผลตอบแทนที่มากกว่าอัตราดอกเบี้ย และมีความประสงค์ที่ซื้อขายหลักทรัพย์โดยการเทรดเองซึ่งเหตุผลในการตัดสินใจซื้อหลักทรัพย์มาจากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และจากการศึกษาครั้งนี้พบกลุ่มตัวอย่างให้ระดับความสำคัญกับแหล่งข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยพื้นฐาน ภาวะเศรษฐกิจ ภาวะการเมือง ความเสี่ยงและผลตอบแทนเป็นอย่างมาก

ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการออมเงินสำหรับการลงทุน ได้แก่ ด้านการรับรู้และเข้าใจในการออมเงินสำหรับการลงทุน ด้านผลตอบแทน และด้านความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกรูปแบบการวางแผนการออมเงินสำหรับการลงทุนเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุซึ่งจะใกล้เคียงกับงานวิจัยของ เนษพร นาคสีเหลือง (2557), เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออมมีผลต่อรูปแบบการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุ โดยปัจจัยด้านอัตราผลตอบแทนมีผลต่อรูปแบบการออมประเภทเงินฝาก และการออมในรูปแบบอื่นๆ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีผลต่อรูปแบบการออมในรูปแบบอื่นๆ ปัจจัยด้านทัศนคติการออมส่งผลต่อรูปแบบการออมประเภทเงินฝาก ตราสารทุน (หุ้น) และรูปแบบการออมประเภทอื่นๆ และปัจจัยด้าน

การยอมรับความเสี่ยงส่งผลต่อรูปแบบการออมประเภท ตราสารหนี้ ตราสารทุน (หุ้น) และรูปแบบการออมประเภทอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

(1) สำหรับหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดมาตรการการออมการลงทุนเพื่อให้ประชาชนมีการออมอย่างมีวินัยทำให้ประชากรมีเงินเพียงพอไว้ใช้จ่ายภายหลังเกษียณอายุ

(2) สำหรับสถาบันทางการเงิน ควรวางแผนและพัฒนาในรูปแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าในทุกๆระดับ

(3) สำหรับสถาบันการศึกษา ควรประยุกต์แบบการเรียนการสอนสาขาวิชาการเงินการลงทุนในทุกๆระดับชั้น เพื่อยกระดับความรู้ทางการเงินของประชากร

(4) สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเท่านั้น ดังนั้นข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป คือ ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). **ก้าวสู่วัยเกษียณอย่างมั่นใจ ด้วยข้อมูลการออมแบบครบวงจร.**

ค้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2564,

<https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/Pages/FAQ185.aspx>

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2564). **วางแผนการเงินหลังเกษียณให้มีใช้ไม่ขัดสน.** ค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม

2564, <https://www.dop.go.th/th/know/15/826>

ดลพร ศิริสารกุล. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานธนาคารในเขต อำเภอเมือง จังหวัด**

ลำปาง. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ชนาวุฒิ ธีรกิติกร. (2559). **แนวทางการออมเงินเพื่อเตรียมความพร้อมในการเกษียณการทำงานของ**

ประชากรในภาคกลาง มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. วารสารบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม ปีที่ 2

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2563

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). **บทสรุปสำหรับผู้บริหาร “การออมของครัวเรือนไทย ไตรมาสที่ 4 ปี**

2563. ค้นเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2564, <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้าน>

สังคม/สาธารณสุขรายได้/การออมภาคครัวเรือน/Q4_2563.pdf

สำรวจเงินฝากคนไทย ปี 2564 มีเงินในบัญชีอยู่เท่าไรบ้าง

<https://money.kapook.com/view240682.html?fbclid=IwAR3Al195e79PyGp6P594VMgoXZf>

WG3T5ApGN81QvB_rPMCFoi5A52DpXHf8 โพสต์เมื่อ 29 เมษายน 2564. ค้นเมื่อวันที่ 30

พฤษภาคม 2564

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

(2557). **เอกสารประมวลสถิติด้านสังคม 1/2558 ประชากรสูงอายุไทย:ปัจจุบันและอนาคต.**

ค้นเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2564, <http://tc->

[older.dop.go.th/download/knowledge/knowledge_th_20160106135752_1.pdf](http://tc-older.dop.go.th/download/knowledge/knowledge_th_20160106135752_1.pdf)

- สยาม เกิดจรัส. (2561). การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณ: กรณีศึกษาชุมชนการเคหะท่าทรายกรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภาสกร จุฑะกานนท์. (2563). การพัฒนาแนวทางวางแผนการเงินหลังวัยเกษียณของพนักงานเอกชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจภาคตะวันออกของประเทศไทย. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- วิมลพร สมัครเขตการ. และ ปัญญา ศรีสิงห์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการวางแผนการเงินเพื่อความมั่นคงตอนเกษียณอายุกรณีศึกษา ลูกค้าธนาคารยูโอบี สาขานนทบุรี. คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นเรศ หนองใหญ่. (2560). พฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตพื้นที่เมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
- เนษพร นาคสีเหลือง. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม